

Український правопис: нова редакція. Навчальний посібник

У посібникові зібрані лише зміни та доповнення, які подає нова редакція Українського правопису 2019 року. Матеріал об'єднано у два блоки: теоретичний (лекційний) і практичний (завдання різного ступеня складності) для формування орфографічних та пунктуаційних умінь і навичок.

Для редакторів, науковців, журналістів, учителів, студентів, учнів – усіх, хто прагне досконало писати й говорити відповідно до норм сучасної української літературної мови.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС: НОВА РЕДАКЦІЯ

Навчальний посібник

За редакцією С. Шевчук

Київ • Алерта • 2020

УДК 811.161.2'354(075.8)
У45

*До друку рекомендувала вчена рада факультету української
філології та літературної творчості імені Андрія Малишка
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова
(протокол № 10 від 26 червня 2020 року)*

Рецензенти:

Висоцький А. В. – доктор філологічних наук, професор, декан факультету української філології та літературної творчості імені Андрія Малишка Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Шиманська В. О. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Шевчук С., Виноградова Ю., Глушик С., Дияк О., Лобода Т.
У45 Український правопис: нова редакція : навч. посіб. / С. Шевчук та ін.; за ред. С. Шевчук. Київ : Алерта, 2020. 118 с.

ISBN 978-617-566-628-9

У посібникові зібрані лише зміни та доповнення, які подає нова редакція Українського правопису 2019 року. Матеріал об'єднано у два блоки: теоретичний (лекційний) і практичний (завдання різного ступеня складності) для формування орфографічних та пунктуаційних умінь і навичок.

Для редакторів, науковців, журналістів, учителів, студентів, учнів – усіх, хто прагне досконало писати й говорити відповідно до норм сучасної української літературної мови.

УДК 811.161.2'354(075.8)

ISBN 978-617-566-628-9

© С. Шевчук, Ю. Виноградова,
С. Глушик, О. Дияк, Т. Лобода, 2020
© Видавництво «Алерта», 2020

Зміст

ПЕРЕДМОВА	8
-----------------	---

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК

ЛЕКЦІЯ 1

РЕДАКЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ 2019 РОКУ – НОВА ПРАВОПИСНА КОДИФІКАЦІЯ МОВИ

1.1. Нова правописна кодифікація мови	10
1.2. Лінгвістичні та історико-політичні чинники створення нової редакції українського правопису	12
1.3. Історичні обставини творення і розвитку українського правопису: від початку формування до XVIII століття	17
1.3.1. Періоди становлення української правописної системи	17

ЛЕКЦІЯ 2

ІСНУВАННЯ РІЗНИХ ПРАВОПИСНИХ СИСТЕМ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ. ЯК ПЕРЕДУМОВА ВИНИКНЕННЯ ПРАВОПИСНОЇ БАГАТОМАНІТНОСТІ

2.1. Новоукраїнський період формування українського правопису (перша чверть ХІХ ст. – ХХ ст.) – час пошуків найкращого варіанта правопису	21
2.1.1. «Граматика малоросійського наріччя» О. Павловського – батька нового українського правопису.....	21
2.1.2. Історико-етимологічний правопис М. Максимовича, І. Котляревського	22
2.1.3. Подальші спроби фонетизації української правописної системи	23
2.1.4. «Слобожанський правопис» першої половини ХІХ століття	26
2.2. Становлення українського правопису в Галичині	27

ЛЕКЦІЯ 3

ПРАВОПИСНІ ЗМАГАННЯ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ

3.1. Період унормування правопису із залученням державних чинників	31
3.2. Нова редакція «Українського правопису» 1990 (1993) року та її вплив на мовно-правописні дискусії	34
3.3. Правописні суперечки в незалежній Україні. Спроби правописної реформи на межі ХХ – ХХІ ст. (1999, 2003).....	37
3.4. Мотивація змін у новій редакції «Українського правопису» (2019)	39
3.5. Функціонування «варіантної» правописної системи в діаспорі.....	45
3.6. Світовий досвід реформування національних правописів	47
Теми реферативних повідомлень з курсу	51
Список рекомендованої літератури	52

ПРАКТИЧНИЙ БЛОК

МОДУЛЬ 1

ПРАВОПИС ЧАСТИН ОСНОВИ СЛОВА

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

БУКВЕНІ ПОЗНАЧЕННЯ ДЕЯКИХ ГОЛОСНИХ І ПРИГОЛОСНИХ ЗВУКІВ

1.1. Літери і, и на початку слова	57
1.2. Літери г, ґ	57
1.3. Приголосні та голосні звуки і букви на позначення приголосних і голосних у словах іншомовного походження	58
Формування практичних умінь і навичок.....	59

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

УНІФІКАЦІЯ ОРФОГРАФІЧНИХ НОРМ (СПРОЩЕННЯ, ПОДВОЄННЯ ЛІТЕР, ПРАВОПИС ПРЕФІКСІВ, СУФІКСІВ)

2.1. Спрощення в буквосполученнях	61
---	----

2.2. Подвоєння букв як наслідок їх збігу	61
2.3. Подвоєння літер на позначення приголосних і голосних у словах іншомовного походження	62
2.4. Правопис префіксів архи-, архи-, анти-, квазі-	62
2.5. Іменникові суфікси -к(-а), -ин(-я), -ес(-а)	63
Формування практичних умінь і навичок.....	63

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3 УЖИВАННЯ ВЕЛИКОЇ БУКВИ

3.1. Географічні та адміністративно-територіальні назви.....	65
3.2. Назви історичних подій, епох, календарних періодів і свят, суспільних заходів, пам'яток історії та культури, творів літератури та мистецтва.....	66
3.3. Назви, що стосуються релігії	67
Формування практичних умінь і навичок.....	68

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4 УЖИВАННЯ ВЕЛИКОЇ БУКВИ

4.1. Назви органів влади, установ, партій, об'єднань, підприємств	70
4.2. Назви орденів, медалей, відзнак, премій	71
4.3. Назви товарних знаків, марок виробів, видів і сортів рослин	71
4.4. Велика буква у складноскорочених назвах.....	71
Формування практичних умінь і навичок.....	72

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5 ПРАВОПИС ВЛАСНИХ НАЗВ

5.1. Правопис та відмінювання слов'янських прізвищ, імен і по батькові	75
5.2. Правопис та відмінювання слов'янських географічних назв	77
5.3. Правопис іменникових та прикметникових форм від географічних назв і від назв народів.....	78
Формування практичних умінь і навичок.....	78

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

ПРАВОПИС СЛІВ ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ

6.1. Приголосні звуки і букви на позначення приголосних	80
6.2. Голосні звуки і букви на позначення голосних	80
Формування практичних умінь і навичок.....	81

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

ПРАВОПИС СЛІВ ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ

7.1. Правопис іншомовних слів окремо, разом, із дефісом.....	84
7.2. Відмінювання слів іншомовного походження.....	85
Формування практичних умінь і навичок.....	85

МОДУЛЬ 2

ПРАВОПИС ТА ВІДМІНЮВАННЯ ЧАСТИН МОВИ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8

ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ПРАВОПИСУ СКЛАДНИХ СЛІВ

8.1. Складні слова зі сполучними голосними.....	88
8.2. Складні слова без сполучного голосного.....	89
8.3. Правопис слів разом	90
8.4. Правопис слів із дефісом.....	90
Формування практичних умінь і навичок.....	91

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9

ПРАВОПИС ЧАСТИН МОВИ РАЗОМ, ІЗ ДЕФІСОМ, ОКРЕМО

9.1. Правопис складних іменників	92
9.2. Правопис складних прислівників.....	93
Формування практичних умінь і навичок.....	93

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10

ІМЕННИК: ПРАВОПИС ТА ВІДМІНЮВАННЯ

10.1. Поділ на відміни.....	96
10.2. Поділ на групи.....	97
10.3. Уваги до правопису відмінкових форм	97
Формування практичних умінь і навичок.....	101

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11
ПРАВОПИС ТА ВІДМІНЮВАННЯ ЧИСЛІВНИКІВ,
ЗАЙМЕННИКІВ, ДІЄСЛІВ ТА ДІЄСЛІВНИХ ФОРМ

11.1. Числівник	104
11.2. Займенник	105
11.3. Дієслово та дієприслівник.....	105
Формування практичних умінь і навичок.....	105

МОДУЛЬ 3
ПУНКТУАЦІЙНІ НОРМИ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12
УЖИВАННЯ РОЗДІЛОВИХ ЗНАКІВ
У ПРОСТОМУ І СКЛАДНОМУ РЕЧЕННЯХ

12.1. Розділові знаки у простому ускладненому реченні	107
12.2. Розділові знаки у складному реченні	109
Формування практичних умінь і навичок.....	109

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13
УЖИВАННЯ РОЗДІЛОВИХ ЗНАКІВ
У ПРОСТОМУ І СКЛАДНОМУ РЕЧЕННЯХ

13.1. Уживання скісної риски.....	112
13.2. Дужки і лапки в пунктуаційному оформленні прямої мови і цитат	114
Формування практичних умінь і навичок.....	116

Навчальне видання

***Світлана Шевчук
Юлія Виноградова
Сергій Глущик
Олена Дияк
Тетяна Лобода***

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС: НОВА РЕДАКЦІЯ

Навчальний посібник

За редакцією С. Шевчук

Керівник видавничих проєктів
Комп'ютерна верстка
Обкладинка

О. В. Діордійчук
Д. М. Алексєєв
В. С. Жиборовський

Підписано до друку 24.07.2020. Формат 60 x 84^{1/16}.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 6,86.

Видавництво «Алерта»

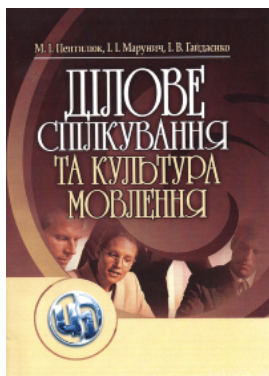
04210, м. Київ, а/с 112.

Тел.: (044) 223-15-25, 223-15-30; (099) 607-97-62.

E-mail: alerta.pravovaednist@gmail.com, веб-сайт: www.alerta.kiev.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 788 від 29.01.2002 р.

Книги, які можуть вас зацікавити

Ділове спілкування та культура мовлення

Ділова українська мова.
Навчальний посібник
для підготовки до
іспитів

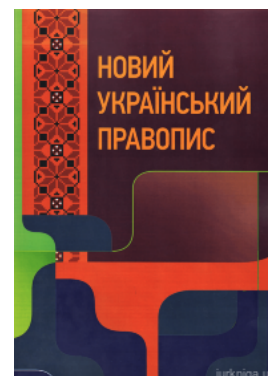
Ораторське мистецтво

Конституція України.
Норма права

Конфліктологія та
теорія переговорів.
Навчальний посібник

Новий український
правопис. Навчальний
посібник

Перейти до галузі права
Ділове письмо та етика

[Перейти на сайт](#) →